

Mal som vlastné hospodárstvo na kolónii v obci Veľký Lég (*Lehnice*), okr. Šamorín. Odtiaľ som 10. 11. 1938 odišiel. Po celý čas od príchodu sa maďarskí rišski vojaci chovali ku mne celkom slušne. Prichádzal som s nimi do styku a aj s miestnym žandárom som obstarával posteľ. Až 9. 11. 1938 asi o 12. hodine prišiel pred četnicku stanicu vo Veľkom Légu jeden maďarský dôstojník, snáď plukovník, s Kalmánom Bittóom, zástupcom okresného náčelníka v Blatnej na Ostrove. Dôstojník predo mnou zavola maďarského veliteľa četnickej stanice, ktorému dal rozkaz: „Postarajte sa o to, aby títo ľudia do 24 hodín zmizli odtiaľto. Čo do tohto času odpredajú, je ich, a čo neodpredajú, ostáva majetkom štátu.“ Dňa 10. 11. 1938 dostal som od notárskeho úradu z Veľkého Légu dočasnú priepustku cez hranice, v ktorej boli povolené veci, ktoré môžeme mať pri sebe a previesť cez hranice, lebo sú našim majetkom. Tieto doklady však nám maďarskí četníci na železničnej stanici v Úzore (*Kvetoslavov*) odobrali. Viac nemám čo podotknúť.

Skončené a podpísané.

Svedkovia:

Ladislav Miklovič, starosta, v. r.
Vojtech Gajdošík, v. r.

Vypočúvaný:

Vojtech D., v. r.

Zapisovateľ:

strážmajster František Vožeh, v. r.

SNA, KÚ, kr. 256, f. 71527/38 prez., bez č.

107

3. december 1938.

Zápisnica napísaná na policajnom úrade s Vojtechom V., predtým kancelárskym pomocníkom na policajnom úrade mesta Komárno, ktorý vypovedal o krutých vyšetrovacích metódach maďarskej polície, o väznení, týraní a o vyhostení z okupovaného územia.

Zápisnica

Dňa 6. 11. 1938 po odchode československých bezpečnostných orgánov som zostal v Komárne. Dňa 7. 11. 1938, t. j. pondelok som sa dostavil na bývalý štátny policajný úrad a čakal som na príchod úradníkov z Maďarska. Keď úradníci prišli, hlásil som sa s tým, že som bol zamestnaný na československom štátnom policajnom úrade v Komárne ako kancelársky pomocník. Spísali so mnou zápisnicu, ktorá obsahovala moje osobné dáta, odkedy dokedy som bol zamestnaný v polícii v Komárne, prečo som neodišiel s ostatnými československými zamestnancami zo štátneho policajného úradu a v akom som bol zamestnaneckom pomere.

Po napísaní tejto zápisnice som hneď začal pracovať na Maďarskom kráľovskom policajnom úrade. Pracoval som i dňa 8. 11. 1938 večer do 7. hodiny. Tieto dva dni som vystavoval priepustky z Komárna do Komárna a robil som súpis motorových vozidiel. Toho istého dňa, t. j. 8. utorok po 7. hodine som zanechal úrad a odobral som sa na večeru do hostinca

Dózsa. Po večeri som vyšiel na ulicu. Tu som sa stretol s Mikulášom P., čistiarom a farbiarom z Komárna, ktorý ma pozval do Slávie na jednu čiernu kávu. Keď sme už sedeli pri káve, kde bolo viac maďarských dôstojníkov, prišli ku mne neznámi muži a začali okolo nášho stola nadávať a pokrikovať: „Majd elintézük ezt a piszkot, majd megmutatjuk neki a piszoknak.“ (Potom sa vyrovnáme s týmto špinavcom, potom tomu špinavcovi ukážeme!). Medzi týmito poznámkami som začul slovo detektív, podľa čoho som usudzoval, že asi ide o mňa. Vstal som a na otázku, čo chcú so mnou, mi odpovedali: „Magától semmit, csak üljön le. (Od Vás nič, len si sadnite.) Vtom sa však oborili na vedľa sediaceho P. slovami: „Maga piszok, jöjjön velünk“ (Vy špinavec, podte s nami). Keď sa im P. legitimoval, zistili, že ani ten nie je tou osobou, ktorú hľadajú.

Hneď po tomto výstupe som počul, že padlo moje meno, t. j. V., načo som vstal a opýtal som sa ich, koho vlastne hľadajú. Odpovedali mi, že nejakého V. Podľa toho som bol presvedčený, že menovaní ma osobne nepoznajú a niekto ich proti mne nahuckal. Keď mi odpovedali, že hľadajú V., hovoril som, že V. som ja. Na toto ma neznámi muži obkolesili a vyzvali, aby som išiel s nimi. Keď som to odoprel a vyzval ich, aby niekto z nich šiel na ulicu a zavolať strážnika, čo odopreli, požiadal som blízko sediaceho maďarského dôstojníka (poručíka), ktorého menovite nepoznám, a poprosil som ho, aby ma odprevadil tam, kde ma štyria neznámi muži chcú predviesť. Poručík mojej žiadosti vyhovel a išiel so mnou i s jeho sluhom.

Na ceste ma neznámi muži chceli biť, ale poručík im v tom zabránil a povedal, pokiaľ je on tam, aby na mňa nesiahli. Potom ma poručík zaviedol na spravodajské oddelenie, ktoré sa nachádza v kultúrnom dome v Komárne, kde hlásil, že ma predviedol na žiadosť štyroch mužov v civile. Prečo, to nevie. Na spravodajskom oddelení napisali si len moje osobné dáta a odtiaľ ma zaviedli do väznice, ktorá sa nachádza v bývalom Štátnom policajnom úrade v budove župného domu. V tejto väznici som bol zatvorený od večera 8. 11. 1938 až do 16. 11. 1938 večera bez toho, aby mi dali nejaké prikrývky alebo zakúrili, aby mi nebolo zima.

Celý ten čas mi nedali nič jesť. Keby som nemal známeho Michala Gergelyiho z bývalého česko-slovenského štátneho policajného úradu, ktorý sa o mňa staral a za moje peniaze kúpil pre mňa potraviny, bol by som hladoval až do 16. 11. 1938. V tejto väznici som nedostal vodu na pitie ani na umývanie. Okrem toho som sa za celý ten čas nemohol ani oholiť, ani učešať a bol som ponechaný napospas. Hoci bývalý obvodný inšpektor Ludevít Csütörtöki a štátny policajný strážmajster Ján Pataky, ktorých maďarské úrady prevzali do služieb, vedeli, že som tam zatvorený, nestarali sa o mňa. Snáď preto, že sa obávali, aby neboli prepustení. Keď sa maďarské policajné orgány nejakým spôsobom dozvedeli, že Michal Gergelyi mi nosí jedlo za moje peniaze, obvinili ho, že cez okno mi odovzdal nejaký listok. Za toto ho hneď prepustili zo služby a tiež zatvorili. Gergelyi bol v službe len jeden týždeň.

Medzičasom, keď som bol v policajnej väznici, som natoľko prechladol, že som už takmer nevládal ani chodiť a mal som horúčku. Dňa 13. 11. som si žiadal lekára, ktorý však ten deň neprišiel. Dňa 14. 11. som opäť žiadal lekára a poslali ku mne Dr. Jána Mezeya, bývalého okresného zdravotného radcu. Tomuto som si sťažoval, že som veľmi prechladnutý a aby bol tak láskavý a poslal ma buď do inej väznice, kde je teplejšie, alebo do nemocnice. Dr. Ján Mezey mi toto odoprel s tým, že predbežne to ešte nejde. Dal mi dva aspiríny, aby mi nebola zima. Na druhý deň som sa opäť cítil chorý a žiadal som lekára. Poslali ku mne bývalého policajného lekára Dr. Vojtecha Polonyiho, ktorý ma navštívil a i napriek tomu, že je Maďar, hovoril so mnou slovensky. Na moju sťažnosť a žiadosť, aby ma odtiaľ dali do inej väznice alebo

do nemocnice, mi povedal, že to s Dr. Mezeyom urobí. Toho istého dňa som bol bez akéhokoľvek výsluchu z väznice odvedený a po 8 dňoch zatvorenia ma zaviezli do väznice Krajského súdu v Komárne. Tam som už dostal riadnu väzenskú potravu a dobre so mnou zachádzali.

Vo väznici som mal známeho dozorca väzňov, ktorého meno nepoznám. Požiadal som ho, aby napísal matke do Slovenského Medera (*Palárikovo*). Dozorca väzňov mi hovoril, že to asi sotva pôjde, lebo som o toto nepožiadal pri výsluchu. Asi o polhodiny mi predsa priniesol listový papier. Napísal som list a odovzdal dozorcovi, ktorý sa už postaral o to, aby bol poslaný mojej matke, ktorá sa až vtedy dozvedela, že som zatvorený, a len potom mi mohla dodať čistú bielizeň.

Dňa 18. 11. 1938 večer o 19. hodine prišiel pre mňa do väznice maďarský detektív, ktorého meno neviem, a predviedol ma do úradovne spravodajskej kancelárie v bývalom Slovenskom kultúrnom dome na Republikánskej ulici. Tento ma odovzdal druhým dvom detektívom, spomedzi ktorých sa jeden menuje Keszöczi. Pri výsluchu sa ma pýtali, či je pravda, že som pri demonstráciách bil Maďarov, a či je pravda, že som strhával kokardy a chodil po meste s obuškom. Na všetky tieto otázky som odpovedal, že to nie je pravda. Otázky mi dal jednotlivito a na každú som musel zvlášť odpovedať. Keď som sa k tomuto nechcel priznať, detektív Keszöczi i s jeho kolegom ma fackali, kopali a 15 minút som musel držať natiahnuté ruky, po ktorých mi obaja bili obuškami. Výsluch a trápenie trvalo asi 3 hodiny, ktorým ma chceli prinútiť k doznaníu takých činov, ktorých som sa nedopustil a z ktorých som bol obvinený z pomsty neznámymi osobami. Keď som sa k ničomu nepriznal, zaviedli ma späť do väznice.

Dňa 21. 11. asi o 19. hodine ma opäť detektív predviedol do spravodajskej kancelárie na Republikánsku ulicu, kde ma znova vypočúvali. K tomuto výsluchu predvolali i štyroch údajných svedkov, ktorí mali dosvedčiť, že som v Komárne pri demonstráciách strhoval obyvateľom maďarskej národnosti kokardy, že som bil obyvateľov a po meste som chodil s obuškom. Prvý svedok ma údajne poznal a potvrdil, že som ho bil. Druhý svedok, ktorého zavolali, ma nepoznal. Tretí svedok ma zase poznal a potvrdil, že som mu chcel strhnúť kokardu, a konečne štvrtý svedok ma zase nepoznal. Keď som pri konfrontácii svedkov popieral, že by som niečo podobné učinil, z čoho ma obviňujú, detektív ma opäť v prítomnosti jednotlivých svedkov surovo zbil, ba čo viac, ešte jeden svedok v prítomnosti detektívov mi dal zaucho. Po odchode svedkov ma detektívi týrali a týmto ma chceli prinútiť k doznaníu činov, ktorých som sa nedopustil. Keď bol výsluch bezvýsledný, opäť ma odviedli späť do väznice. Podotýkam, že pri týchto dvoch výsluchoch sa ma pýtali na jednotlivé policajné orgány, prečo odišli a vlastne utiekli a ja som zostal. Keď mi spomenuli mená jednotlivých orgánov, pri každom ma Keszöczi a kolega vyfackali, bili obuškom a dokopali.

Dňa 23. 11. 1938 asi o 9.30 hodine predpoludním som bol predvedený do uvedenej spravodajskej kancelárie, kde som bol vyšetrovaný už nie detektívmi, ale nejakým spravodajským dôstojníkom v hodnosti poručíka, ktorý z horeuvedených činov mne kladených za vinu ma zápisnične vypočul. Tento jednal so mnou slušne, písal a vlastne diktoval do stroja len to, čo som udával. Medzičasom prišli detektívi Keszöczi a jeho kolega a pred vyšetrojúcim poručíkom ma začali surovo týrať. Keď však výsluch bol bezvýsledný, t. j. nie podľa ich programu, odviedli ma do väznice.

Toho istého dňa, t. j. 23. 11. asi o 20.30 hodine, prišiel do úradovne väznice Krajského súdu vysoký spravodajský dôstojník, ktorý mňa a Silvestra B. nechal predviesť a oznámil

nám, že v priebehu 2 – 3 dní nás pustí na slobodu, ale musíme odísť „a fészek fenébe“ (*došľaka*). B. mu odpovedal, že len čo dom odpredá, odíde do Nitry. Ja som mu povedal, že ihneď odídem k matke do Slovenského Medera. On sa však na mňa osopil, že nie takto myslí, ale „ki a fészkes fenébe csehországba“ (*von do šľaka do Česka*). Okrem toho povedal, že keď by sme tak neučinili, jemu je jedno a môže nás tu držať mesiac, dva, rok, 2 roky a nikto mu v tom nerozkáže. Okrem toho sme sa presvedčili, že on na nás nepoložil ruku a aby sme to ani nečakali. Keď sme mu sľúbili, že odídeme z Maďarska, nechal nás odvieť späť do cely.

Podotýkam, že pri niektorom z týchto výsluchov používal uvedený detektív Keszöcszi nasledovné slová: „Evelt már Tiso sonkát?“ (*Jedol už Tiso šunku?*), pričom ma udrel. Keď som bol ticho a nehovoril som nič, povedal mi: „Majd fog enni, ha megöljük azt a disznót. Majd meglássa, hogy még fog lógni felakasztva az a disznó.“ (*Potom budete jesť, keď túto sviňu zabijeme. Potom uvidíte, ako táto sviňa bude obesená visieť.*)

Poznamenávam, že vo väznici som bol zatvorený so Silvestrom B. policajným strážmajstrom vo výslužbe, statkárom Jozefom V. st. zo Starej Ďaly (*Hurbanovo*), ktorí boli tak stýraní, že boli samá rana a krv. Okrem toho B. až do dňa 30. 11. nevládal chodiť a V. ešte mal krvavú košeľu a kabát. Toto im učinili maďarské policajné orgány.

Po prepustení z väznice bol som predvedený na spravodajské oddelenie na Republikánsku ulicu, kde ma nútili, aby som opustil obsadené územie a odišiel na Slovensko, a to opäť s tými samými výrazmi ako 23. 11. večer, t. j. „ki kell menni a fészkes csehországba.“ Keď som toto prisľúbil, bol som predvedený na maďarský policajný úrad v Komárne na Republikánsku ulicu, kde bola so mnou napísaná zápisnica, že dobrovoľne opúšťam územie Maďarska a odchádzam do Československej republiky. Túto zápisnicu pod rôznymi vyhrážkami ma donútili podpísať. Potom mi vystavili priepustku, v ktorej mi povolili odchod z Maďarska a v ktorej bolo zapísané, že na základe zápisnice dobrovoľne opúšťam Maďarsko. Na polícii som žiadal, aby mi bolo povolené zdržovať sa v Slovenskom Mederi u rodičov aspoň 7 dní, kde som si chcel vybaviť osobné veci. Hovorili mi, že je to vylúčené. Dostanem tri dni a potom musím opustiť terajšie maďarské územie. Ak tak neučiním, budem zatknutý. Okrem toho mi nariadili, že sa hneď musím hlásiť na četníckej stanici v Slovenskom Mederi.

Po trojdňovom pobyte v Slovenskom Mederi som sa zobral a odišiel do Československej republiky a prestúpil som hranicu pri Veľkom Kýri.

Po prečítaní schválené a podpísané.

D. a h.

Predo mnou:
Jozef Sprušanský, v. r.

Svedok:

Vyslúchaný:
Vojtech V., v. r.

SNA, KÚ, kr., 256, f. 71527/38 prez., č. 2643/38.

3. decembra 1938, Dolná Suča.

Zápisnica napísaná na obvodnom notárstve s Jánom H., kominárskym pomocníkom, obyvateľom Šurian, ktorý vypovedal o nálade tamojšieho obyvateľstva a o situácii v Nových Zámkoch po obsadení maďarským vojskom.